

Pretpark Nederland

Onthullend is het zeker, de documentaire *Pretpark Nederland* van regisseur Michiel van Erp. Hierin wordt getoond hoe Nederlanders massaal hun vrije tijd invullen. Als er zoiets als een doorsnee Nederlander bestaat, dan zou dit het portret zijn van deze vreemde mensensoort.

door **Ulrik van Tongeren**

De film speelt zich af op plekken als Bataviastad, de Efteling, het Chocoladefestival in Zutphen, de Gay Pride en het Prinsengrachtconcert in Amsterdam. Schrikbarend is het om te zien hoe grote groepen mensen zich vermaken. Dat wil zeggen, zich consumerend en *funshoppend* proberen te vermaken. We blijken dan een koopziek, gulzig graaiend en in het hart van de zaak een door en door egoïstisch volk te zijn.

Regisseur Van Erp heeft dit genadeloos en met de vertrouwde ironie van hem vastgelegd en, om het overzichtelijk te houden, zich tot enkele locaties beperkt. Maar hij had evengoed zijn camera kunnen richten op de koopzondagen in de grote steden, de meubelboulevards en de Ikea's, waar precies hetzelfde gebeurt onder de noemer van de afzichtelijke term *fun shoppen*.

De film geeft een effectieve en welhaast sociologisch doorwrochte analyse van dit losgeslagen consumentisme. Want ondanks de economische crisis van de afgelopen jaren zijn we nog steeds een uiterst welvarend volk, ondanks de toenemende armoede. En de keuzemogelijkheden voor vrijetijdsbesteding zijn immens en veelomvattend. Ook blijkt dat de grote massa zich gewillig laat sturen door handige marketing managers. Zondag was vroeger een rustdag, nu is het vooral een dag waar geld verdiend moet worden.

Botheid

Of mensen nu daadwerkelijk gelukkig worden van dit gestuurde consumentisme is de grote vraag. Uit de documentaire blijkt dat als er iets tegenzit, bijvoorbeeld omdat men op zijn beurt moet wachten, er geheid heibel en botheid ontstaat.

Fraai voorbeeld hiervan is de man bij het Prinsengrachtconcert die zich met zijn bootje op de eerst rang probeert te wurmen en daarbij slaags raakt met zowel zijn rivalen als met de politie. Dergelijke momenten in de film illustreren overtuigend de hedendaagse verruwing, onverdraagzaamheid en het egoïsme waar onze samenleving in grossiert.

Van Erp heeft een soort raamvertelling van *Pretpark Nederland* gemaakt, waarin een toeristenbus met Chinezen als een Grieks koor fungeert. Met verwondering en verbijstering bezien ze ons merkwaardige landje. Ook wordt ons kijkjes gegund in de twee keukens van de organisaties van dergelijke evenementen.

De directeur van Bataviastad, met zijn uitzicht op de winkelstraten, houdt in de gaten of de bezoekers met plastic tasjes koopwaar lopen. "Het is aan ons om die zuinige Hollanders te verleiden", luidt zijn uitleg dan. Daarom is er de actie "drie halen, twee betalen" want "als iets gratis is, kun je in Nederland dranghekken neerzetten. Succes verzekert."

De andere manager moet Zutphen op de toeristische kaart zetten met het organiseren van een chocoladefestival. Het consumeren van een chocoladebed door kinderen zorgt voor angstige taferelen, want men heeft absoluut geen geduld. Voor een dubbeltje op de eerste rang zitten is voor menigeen een vrijbrief voor asociaal gedrag.

IJkpunten

Documentaires zijn soms overtuigende ijkpunten van wat er in een samenleving speelt. De legendarische documentaire *Alleman* van Bert Haanstra uit 1963 toont eveneens op ironische wijze aan hoe Nederlanders hun vrije tijd besteden. Alleen had destijds dat bijna idyllische Nederland blijkbaar zijn onschuld nog niet verloren.

Onvergetelijk aan *Alleman* zijn de taferelen op het strand, waar vooral schaamte regeert. Mensen die de raarste toeren uithalen bij het zich omkleden, terwijl in *Pretpark Nederland* vooral de schaamteloosheid zich openbaart. Er is klaarblijkelijk veel veranderd in veertig jaar.

Michiel van Erp heeft zich de afgelopen tien jaar een meester getoond in het laten zien van de aandoenlijke en kneuterige kant van de Nederlander. Er zit wel een vileine ondertoon in zijn werk. Zo is zijn documentaire *Claus op handen gedragen* uit 2003 geen heiligverklaring van de prins, maar een portret van mensen die zich rond de begrafenis zeer gewichtig gedragen.

De nevel van ijdelheid waar menigeen zich aan bezondigt, prikt Van Erp genadeloos door. Toch schemert er door *Claus op handen gedragen* enige compassie. In *Pretpark Nederland* echter toont de regisseur hoofdzakelijk compassie voor de Chinese toeristen, en voor de twee gepassioneerde managers die hun waar met grenzeloze liefde verkopen.